

Tělesná kultura

EVSE

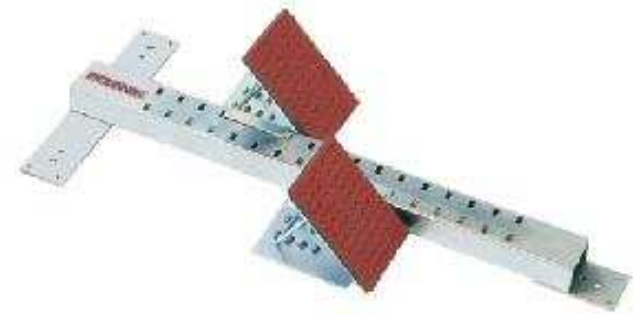
Struktura

- Základní pojmy
- Financování a podíl na HDP
- Sazka a sázky
- Ekonomické efekty pořádání velkých sportovních akcí
- Praha olympijská?

Literatura

- Rektořík, J. a kol. – Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru – kpt.4.3
- Hobza V., Rektořík J. – Základy ekonomie sportu:
  - kpt. 7.4 (případová studie s.90-96)
  - Kpt. 4 Institucionální a organizační zabezpečení sportu v rámci tělesné kultury v ČR a EU (s.33-52)
- Doporučená:
  - Novotný J. – Ekonomika sportu

Základní pojmy

Základní pojmy

- latinského „disportare“
- a starofrancouzského „le désporter“, což znamená bavit se, příjemně trávit volný čas
- Historie:
  - Starověk: nácvik boje, jednoduché hry
    - Čína, Indiáni, Řecko
    - Boj → bojové umění → bojový sport
  - Středověk: rytířské klání, míčové hry
    - 17st. Komenský, 18st. Strutt, 19st. Ling
  - U nás: Jahn (19st.), Tyrš (19.st) – (společenský, zdravotní, branný aspekt)
  - 1862 Sokol, 1902 – Orel, 1948 Sokol, 1952 SVTVS, 1957 ČSTV
- Tělesná kultura: tělesná výchova, pohybová rekreace, sport

Češi a sport

- $\frac{3}{4}$ Čechů mají zájem o sport, $\frac{2}{5}$ aktivně
- Ti, kteří se zajímají o sport, sledují sport několikrát týdně (44 %), čtvrtina ho sleduje dokonce denně (25 %).
- nějaký sport aktivně provozuje 60,8% mužů a 58,5% žen. Pravděpodobnost, že se lidé aktivně věnují nějakému sportu, klesá s rostoucím věkem.
- Nejoblíbenější sporty aktivně
  - muži: fotbal a posilovna
  - ženy: aerobic

Sledování sportu v médiích	
Muži	Ženy
lední hokej	krasobruslení
fotbal	lední hokej
motoristické sporty	fotbal
lyžování a snowboarding	lyžování a snowboarding
atletika	aerobic
tenis	gymnastika

Základní pojmy

■ Tělesná kultura:

- sociokulturní systém, který jako výsledek činnosti, tvorby hodnot, vztahů a norem zabezpečuje specifickými tělocvičnými prostředky uspokojování zvláštních biologických a sociálních potřeb člověka v oblasti fyzického, psychického a sociálního rozvoje s cílem jeho socializace a kultivace

■ Tělesná výchova

■ Sport

■ Pohybové aktivity

Aplikované disciplíny

- sportovní právo – přestupy hráčů, prodeje..
- sportovní management
- sportovní marketing – reklama, PR
- finance a ekonomika sportu
- sociologie sportu (chování fanoušků)
- historie a filozofie sportu

Produkty v oblasti sportu

Specifické vlastnosti sportovních produktů

- subjektivní oceňování sportovních produktů
- převážná abstraktnost a nemateriálnost produktů
- nepředvídatelný vývoj produktů (nejistý výsledek)
- malá možnost kontroly složení produktů (jsou možné dva stejné výsledky)
- sport jako veřejné zboží (sport, ale spíše není veřejným statkem)
- u části sportovních produktů nelze stanovit tržní cena

Důvody státních zásahů

■ Ekonomické

- Externality, nedokonalá konkurence, veřejné statky, asymetrická informace

■ Mimoekonomické

- Kultivace lidského potenciálu, rozvoj rovných příležitostí...

Pozitivní a negativní externality

+

- Podpora zdraví člověka
  - Ovlivňování zdravotního stavu
  - Biologický základ zdravého životního stylu
  - Vliv pohybové aktivity na zdraví
  - Možnosti ovlivnění životního stylu
- Formování osobnosti člověka a jeho systému životních hodnot a idejí
- Tvorba a kvalita sociálních vztahů
- Propagace země či regionu

-

- Negativní vlivy na zdraví člověka
- Negativní vlivy na životní prostředí
- Komeracionalizace tělesné kultury
- Ostatní negativní vlivy

Veřejný statek a sport

- **Veřejné statky**
  - Aktivita ve volné přírodě
- **Smíšené statky**
  - Veřejné stadiony, koupaliště
- **Soukromé statky**
  - Dle individuálních potřeb – trh

Spotřeba	Vyloučitelná	Nevyloučitelná
Rivalitní	Soukromé	Smíšené
Nerivalitní	Smíšené	Veřejné

Veřejný statek ≠ veřejně poskytovaný statek

Klíčové oblasti institucionálního rámce 1/2

■ Zahraniční struktury

- Rada Evropy, International Olympic Committee (IOC), UNESCO, Evropská unie, ENGSO – European Non-Governmental, Sports Organisation, Council of Europe - Committee for the Development of Sport (CDDS), European Sports Conference (ESC), General Association of International Sports Federations (GAISF), European Sport Health Confederation (CESS), Evropská charta sportu

■ Státní struktury

- Vláda
- Kraje

■ Spolkové struktury

- Kluby (40000), Svazy (120), Zastřešující organizace (9), Všesportovní kolegium

Klíčové oblasti institucionálního rámce 2/2

Ziskový sektor:

■ Živnosti:

- Volné: Manažerské činnosti, organizování a vzdělávání
- Vázané: Poskytování tělovýchovných a sportovních služeb, Provozování tělových. A sportovních zařízení a zařízení sloužících pro rekreaci a rekondici, Průvodcovská činnost, Vodní záchranářská služba, Masérské, rekondiční a regenerační služby, Provozování solárií
- Koncesované: Střelecký sport a související činnosti

Financování TK

Podíl TK na výkonu ekonomiky

- Podíl sportu a tělovýchovy na HDP 1,5-2%
- Podíl TK na konsolidovaných veřejných výdajích 0,4-1,7%
- Přínos přímých soukromých vydání (bez sázek) na celkových výdajích 1-2%
- Zaměstnanost- ČR odhad 1,5% (SRN 2%, Finsko 0,8%)

Odhad přínosu sportu v roce 2006 v ČR

- Podpora sport. prostředí ze státního rozpočtu 3 000 mil. Kč,
- očekávaný přínos do státního rozpočtu:
  - odvody DPH za sport. soutěží celkem 4 041 mil. Kč
  - odvody DPH za provoz sport. zařízení 229 mil. Kč
  - odvody DPH za výstavbu sport. zařízení 393 mil. Kč
  - odvody daně z příjmu 68 mil. Kč
- očekávaný přínos státního rozpočtu 4 731 mil. Kč
- pozitivní přínos sport. prostředí 1 731 mil. Kč.
- Sport se státem vstupuje do partnerského vztahu.

Financování z veřejných rozpočtů

- Veřejný sektor je tradičním zdrojem oblasti sportu.
- Finanční fond veřejných prostředků na podporu sportu a tělovýchovy v ČR tvoří:
  - dotace na veřejně prospěšné programy,
  - dotace na zabezpečení reprezentace,
  - financování sport. rezortních středisek,
  - financování sport. soutěží a škol,
  - financování sport. výzkumu,
  - dotace z místních rozpočtů,
  - financování školní tělesné výchovy.

Státní rozpočet

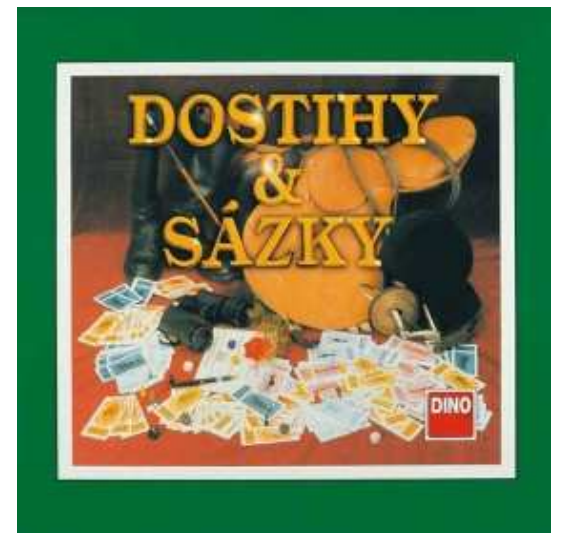
- Sport je financován prostřednictvím MŠMT (kap. 333), MO (kap. 304), MV (kap. 314)
- MŠMT je z kompetenčního zákona resortem pro tělovýchovu, sport a turistiku.
- Zmíněná ministerstva vytváří komplexní podmínky pro systém přípravy ke státní a resortní sport. reprezentaci, včetně přípravy sport. talentů, včetně juniorské kategorie ve vybraných sport. odvětvích, zabezpečují materiální, zdravotní, sociální, organizační a personální podmínky, provoz sport. zařízení a účelových ubytovacích a zdravotních zařízení.

Vývoj podpory sportu v ČR

- V absolutních ukazatelích objemu výdajů na sport, je patrný zlom v r. 2000. Došlo k zvýšení výdajů státního rozpočtu o cca 230 mil. Kč, u ÚSC o téměř 2 miliardu Kč

Dotace (mil. Kč)	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Státní rozpočet celkem	1089	915	1079	1308	1865	2069	1394	1497	1619	1770
Rozpočty ÚSC	2364	2319	2490	3431	4471	5276	6097	8641	8548	9200
Podpora celkem	3453	3234	3567	4739	6336	7345	7491	10138	10167	10970

Sazka a sázky

Sazka a.s

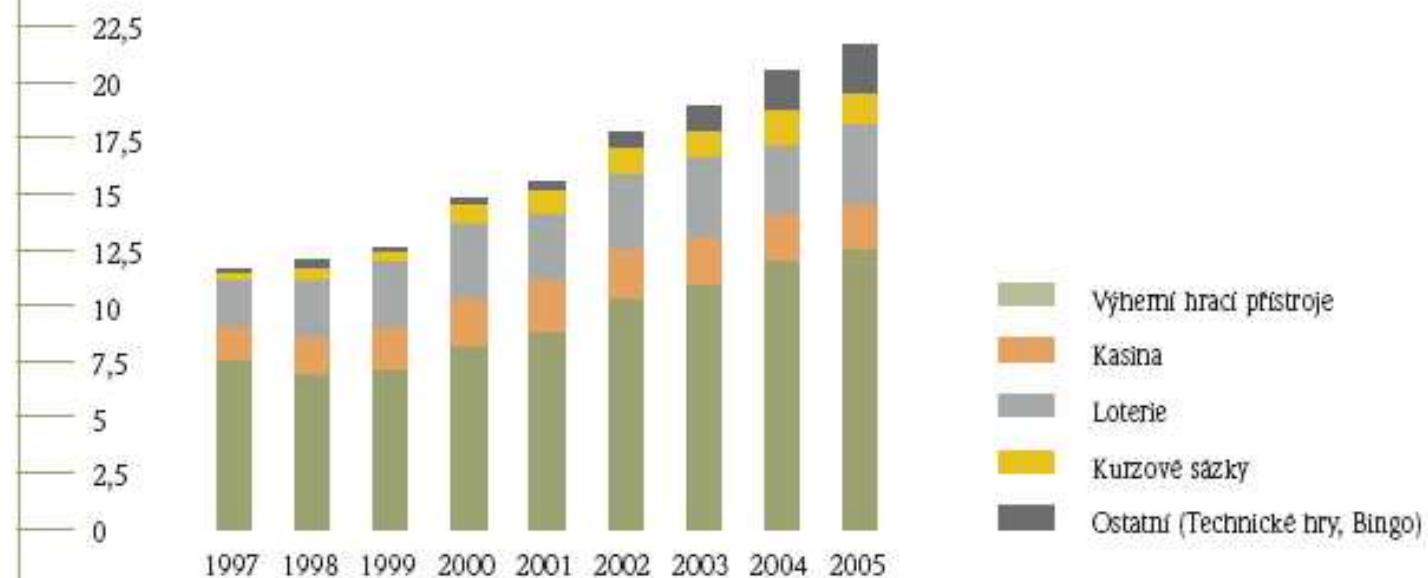
- Zákon 202/1992 Sb. o Loteriích a jiných podobných hrách
- Založena 3.8.1956 (a.s. 1993)
- Akcionáři:

ČSTV	67,987%
Česká obec sokolská	13,542
Česká asociace Sport pro všechny	5,563
Autoklub ČR	4,000
Sdružení sportovních svazů ČR	3,563
ČOV	2,000
Český střelecký svaz	1,945
Asociace tělových. A sport.klubů ČR	1,022
Orel	0,882

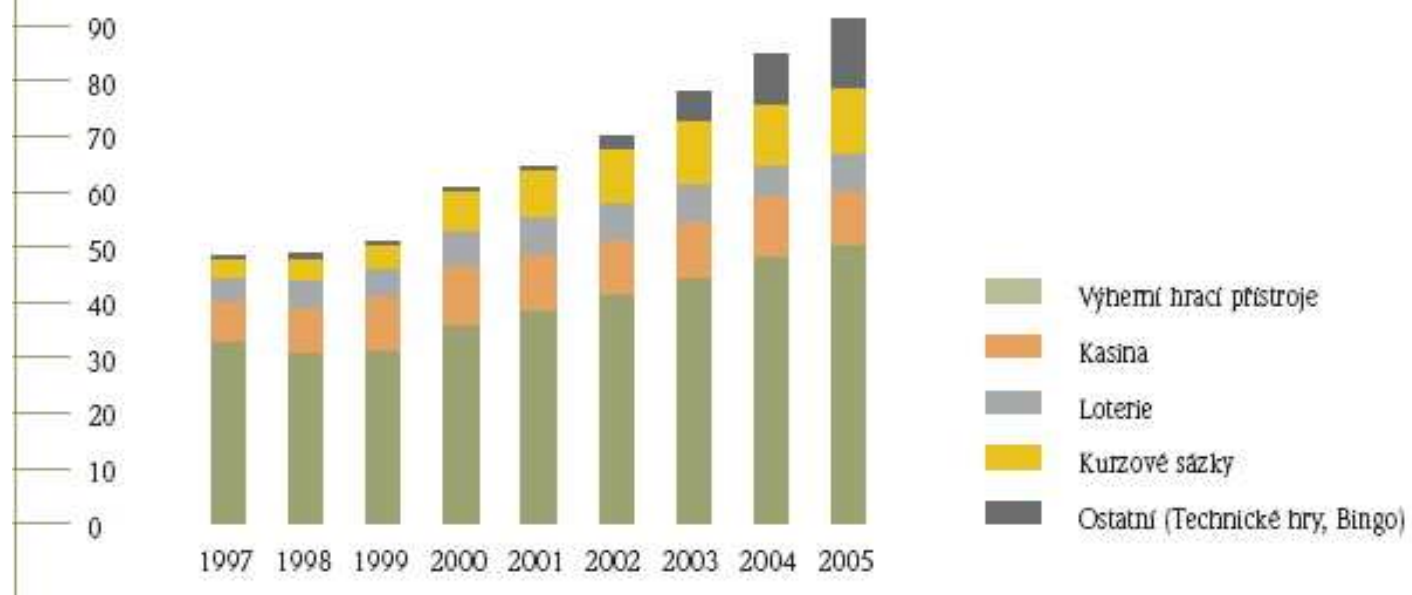
Celkový přehled

- Celkové odvody provozovatelů hazardních her a loterií na veřejně prospěšné účely v roce 2003 představovaly 1,9 mld. Kč. To je v průměru 12 % z výtěžku provozovatelů, podle zákona se má tento podíl pohybovat nejméně od 6 do 20 %.
- Podíl největší loterijní společnosti v ČR, SAZKA, a. s., na celkových odvodech na veřejně prospěšné účely za rok 2003 představoval 55 % (její podíl na celkovém objemu tržeb z hazardních her je již několik let 10 – 11 %).
- Podle údajů MF směřovalo za rok 2003 celkem 61 % odvodů z hazardních her na veřejně prospěšné účely právě do oblasti sportu.

Výnosy sázkového a loterního průmyslu (netto) v České republice v letech 1997–2005 (mld. Kč)

Vývoj struktury a velikosti sázkového a loterního průmyslu (brutto) v České republice v letech 1997–2005 (mld. Kč)

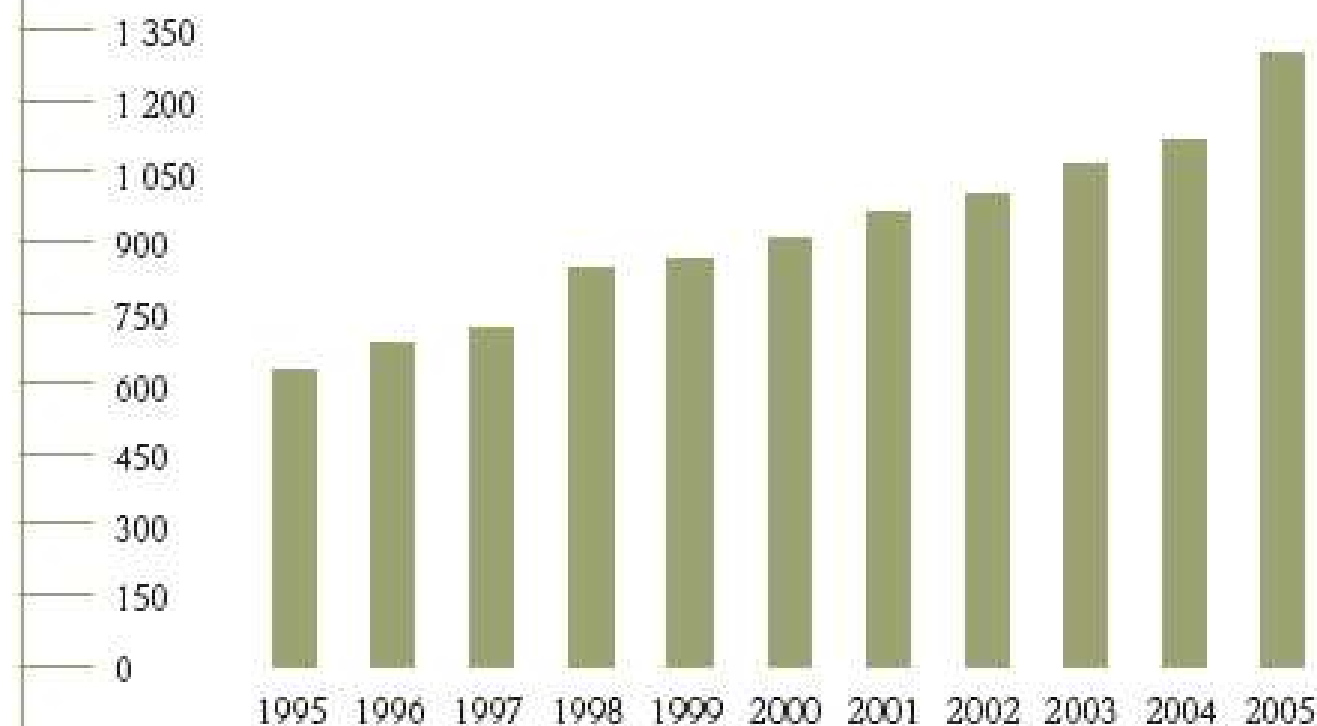

Odvod výtěžku na veřejně prospěšné účely činil v roce 2005 1,29 mld. Kč a v porovnání s rokem 1995 se zvýšil o 657,5 mil. Kč (nárůst o 104 %).

Celkový hospodářský výsledek po zdanění představoval v letech 1995-2005 11,8 mld. Kč, přičemž na veřejně prospěšné účely, především ve sportu a tělovýchově, odvedla SAZKA, a.s., v uvedeném období přes 10,0 mld. Kč.

Odvod výtěžku na veřejně prospěšné účely 1995–2005 (mil. Kč)

Pořadatelství velkých sportovních akcí

Přednosti a nedostatky velké sportovní akce

	vlivy	
	Pozitivní	Negativní
Ekonomické efekty	Investiční a spotřební výdaje, růst zaměstnanosti	Růst cen, předimenzované kapacity po sportovní akci
Cestovní ruch	vyšší atraktivnost	Přelidnění, nevhodné ke sportování pro amatéry
Infrastruktura	Nové příležitosti, renovace zařízení, zlepšení infrastruktury	Zátěž pro životní prostředí, ne vždy dostupná zařízení pro veřejnost
Socio-kulturní efekty	Nárůst potenciálu pro zážitek a volný čas obyvatelstva, podpora kultury a tradic	Komercializace privátních i veřejných služeb, kriminalita
Psychologické efekty	Nárůst lokální identity, snížení etnocentrismu	Konflikty mezi místními a návštěvníky, tradicionalismus
Politické efekty	Zlepšení mezinárodního náhledu, využití reklamy k místní politice	Nárůst nacionalismu, stabilizace politických systémů (neg.)

Proč?

- Stát

- Vliv investice na makroekonomické ukazatele, pozitivní externality

- Firmy

- Zisk

- NGO

- „dobrá věc“, image

- *Rozdělení zisku*

Co z toho?

- LA \$225 million post-games surplus
- Calgary Olympics recorded a profit of more than \$130 million,
- Montreal well over Ca\$2 billion in capital and interest costs, without anything like commensurate benefits.
- SLC: estimated \$13 million lobbying to get the games
  - An estimated \$2.66 billion in public and private money was invested in infrastructure related in some way to the 2002 games

Table 1: US Broadcasters and Olympics Television Rights (US\$m) 1960–2012

Year	Summer Games			Winter Games		
	Place	Network	Amount	Place	Network	Amount
1960	Rome	CBS	0.39	Squaw Valley	CBS	0.05
1964	Tokyo	NBC	1.5	Innsbruck	ABC	0.59
1968	Mexico City	ABC	4.5	Grenoble	ABC	2.5
1972	Munich	ABC	7.5	Sapporo	NBC	6.4
1976	Montreal	ABC	25.0	Innsbruck	ABC	10.0
1980	Moscow	NBC	72.0	Lake Placid	ABC	15.5
1984	Los Angeles	ABC	225.0	Sarajevo	ABC	91.5
1988	Seoul	NBC	300.0	Calgary	ABC	309.0
1992	Barcelona	NBC	401.0	Albertville	CBS	243.0
1994				Lillehammer	CBS	295.0*
1996	Atlanta	NBC	456.0			
1998				Nagano	CBS	375.0
2000	Sydney	NBC	705			
2002				Salt Lake City	NBC	545.0
2004	Athens	NBC	793§			
2006				Turin	NBC	614
2008	Beijing	NBC	894			
2010				Vancouver	NBC	820**
2012	London	NBC	1.181 bn			

* From 1994 Summer and Winter Games have been staged in different years, allowing US TV to spread the burden of raising advertising revenue over two years.

§ NBC paid \$2.3bn for rights to the 2004, 2006 & 2008 Games after the merger of ABC & CBS in 1995.

** NBC agreed to pay just over \$2 bn for the rights to 2010 and 2012.

(Sources: Whannel 1992; Toohey & Veal 2000; www.Olympicmarketing.com – accessed 6 June 2003; IOC (2006) 2006 Marketing Fact File available at www.olympic.org – accessed 11 June 2006).

Úskalí

- Nízkopříjmové skupiny obyvatel mohou být ohroženy (růst cen), přičemž nemají žádné benefity z pořádání her.
- Většina studií pro OH mezi lety 1984-2004 byly provedeny před hrami a nebyly založeny na primárních datech. Obvykle byly rovněž zaplacený zastánci OH.
- Zpravidla nebyly brány v úvahu ekonomické efekty jako vytěsňování investic, růst cen a ztráty na turistickém ruchu díky turistům, kteří právě kvůli OH místo nenavštíví.
- Ekonomické benefity z her jsou často přeceňovány v publikacích pořadatelského OV.

Barcelona- rozpočet olympijského výboru

Příjmy (mil. USD)		Výdaje (mil. USD)	
Prodej televizních přenosů	511	Sportovní zařízení	370
Sponzoring	516	Olympijská vesnice	252
Vstupenky	113	Tisk	165
Licence	145	Mzdy (personál)	194
Známky, mince	27	Organizace soutěží	113
Služby	95	Technické vybavení	102
Stát	43	Správa	72
		Zahájení, kulturní programy	80
		Bezpečnost	49
		Reklama	53
Celkem	1 450	Celkem	1 450

Externí efekty OH 1/2

■ Finanční užitky

- Útrata návštěvníků (0,5 mld. USD)
- Růst místních daní
- Profit z růstu příjmu pro obyvatele města (30% z blízkých regionů)

■ Nefinanční náklady

- Zátěž na ŽP (hluk, stavby, terorismus)
- Časové ztráty z důvodu stavebních opatření, růstu turistické a dopravní zátěže
- Příspěvek státu a veřejných rozpočtu...avšak rozdělení příjmu nerovné
- Náklady na dobrovolníky

Externí efekty OH 2/2

■ Nefinanční užitky

- OH můžou zvýšit identifikaci obyvatelstva s městem, regionem (dočasně)
- Zvýšení úrovně zážitku, po skončení OH zařízení k dispozici pro obyvatelstvo – zvýšení užitku pro obyvatelstvo
- Zlepšení infrastruktury
- Zlepšení image města a regionu

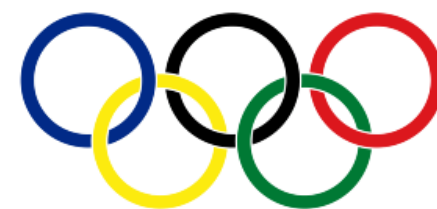
Makroekonomické účinky her

- Přímé působení (8,9 mld. USD)
- Indukované ekonomické působení (23,3 mld. USD)
- Odhad až 50% všech pozitivních efektů bylo zpětně pohlceno negativními efekty
- ($\uparrow$ cen a živ nákladů $\rightarrow$ $\uparrow$ úrokové míry
 $\rightarrow$ $\downarrow$ reálné mzdy $\rightarrow$ $\downarrow$ konkurenceschopnosti
(vyšší cen.hladina) $\rightarrow$ $\downarrow$ D po zboží,
 $\downarrow$ zaměstnanosti, $\downarrow$ celkové produkce

Problémy s určením ekonomického efektu OH

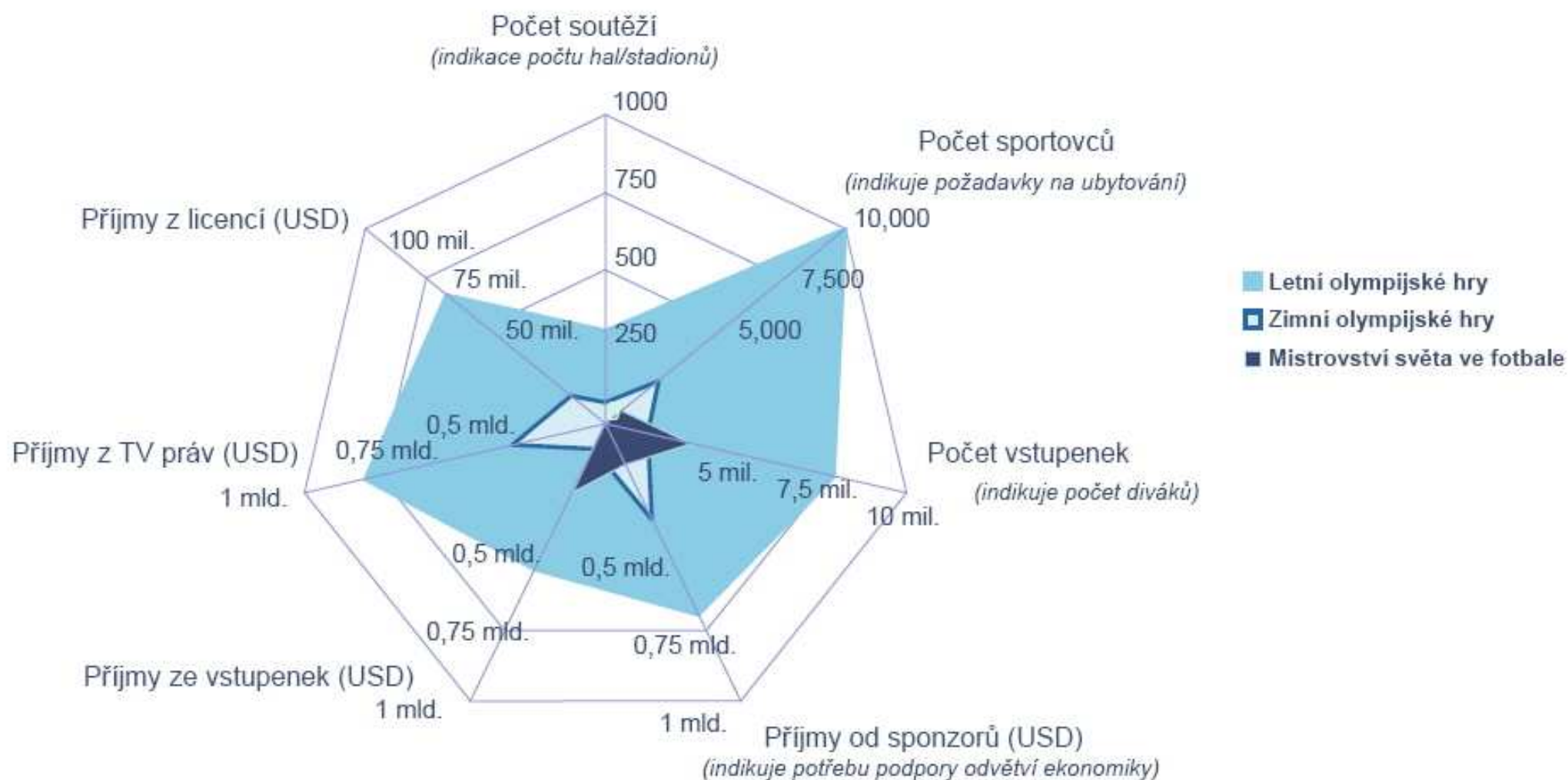
- Výsledné hodnoty jsou často politicky upravovány
- Neexistuje přesný model výpočtu makroekonomického efektu (problém s diskontováním). Na exaktním výpočtu není zájem
- Problémy s následným využitím sportovních zařízení. Zahrnout či nezahrnout tyto náklady do kalkulace
- Posuzování nemonetárních efektů. Hodnocení je pak spíše subjektivní v politické rovině

OH v Praze

Úvod – Rozměr a význam letních OH

Letní OH jsou jednoznačně nejvýznamnější sportovní událostí, jejíž rozměr nemá mezi dalšími sportovními událostmi obdoby.

Základní koncept – Výhody a nevýhody Prahy

Praha musí přijít s výrazně odlišnou strategií kandidatury než „standardní“ pořadatelská města olympijských her (OH)

Výhody vůči „standardním“ kandidátům:

- Krása města i architektury
- Ideální poloha a dostupnost, vysoký objem turistiky
- Střední Evropa (zatím pouze Praha a Budapešť)
- Malé vzdálenosti v rámci města a okrajových částí
- Územní plánování (kvalita, hloubka, dlouhodobost)
- Velké plochy i u centra města

Nevýhody vůči „standardním“ a středoevropským kandidátům:

- Méně sportovišť (pro hry i trénink)
- Menší množství vrcholných sportovních akcí
- Možnosti ubytování nebudou v okamžiku kandidatury postačovat bez dodatečné výstavby u níž je nutné prokázat životaschopnost
- Nikoli pro OH ale pro ČR jsou potřebné rozsáhlé infrastrukturní investice

Finance – Náklady

Kategorie nákladu (milion Kč)	Celkové náklady vyvolané OH	Náklady vynaložené před kandidaturou		Náklady vynaložené po kandidatuře	
		Organizačně provozní	Investiční	Organizačně provozní	Investiční
Sportovní areály					
- stadióny, ost. náklady - v rámci Prahy	21 759	0	14 039	5 476	2 244
- stadióny - mimo Prahu	4 016	0	0	4 016	0
- tréninkové plochy - v rámci Prahy	4 974	0	0	225	4 749
- výstaviště Letňany (haly)	14 355	0	4 507	3 089	6 760
Mimosportovní areály					
- olympijská vesnice	13 409	0	0	2 296	11 113
- mediální vesnice, MPC/IBC	18 937	0	5 491	5 102	8 343
Další výdaje					
- příprava kandidátské nabídky	510	510	0	0	0
- ostatní provozní výdaje OH	14 670	0	0	14 670	0
- výdaje na paralympiádu	1 020	0	0	1 020	0
- bezpečnost	21 041	0	0	21 041	0

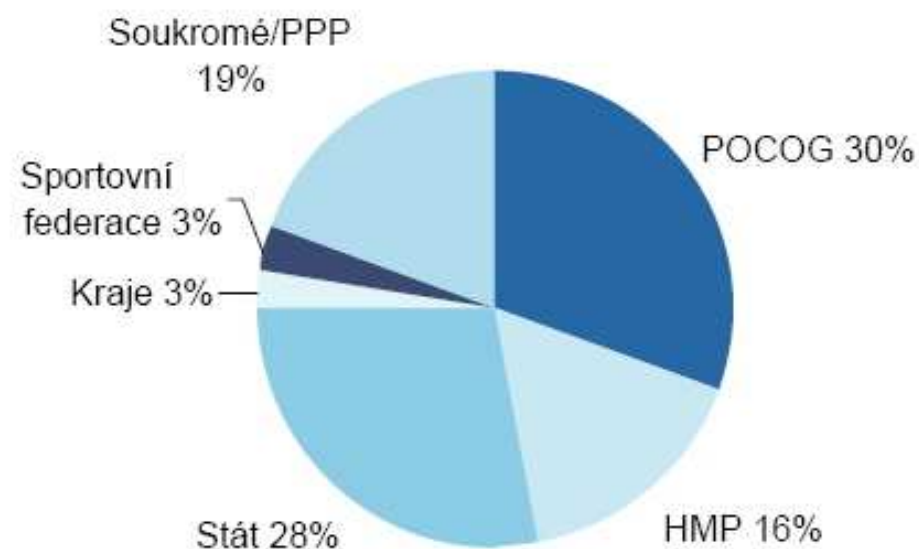
Finance – Náklady (pokračování)

Kategorie nákladu (milion Kč)	Celkové náklady vyvolané OH	Náklady vynaložené před kandidaturou		Náklady vynaložené po kandidatuře	
		Organizačně provozní	Investiční	Organizačně provozní	Investiční
Infrastrukturní výdaje					
- technologie, ISIT, telko, internet	8 929	0	0	8 929	0
- doprava - v rámci Prahy	2 871	0	0	2 871	0
- letiště	0	0	0	0	0
- železnice - v rámci Prahy	2 100	0	0	0	2 100
- železnice - mimo Prahu	0	0	0	0	0
- silnice - mimo Prahu (včetně PO)	0	0	0	0	0
- inženýrské sítě - v rámci Prahy	520	0	0	0	520
- hotely	0	0	0	0	0
Dopad DPH na výstavbu investic financovaných HMP	3 470	0	0	0	3 470
CELKEM PRO OH V ROCE 2020	132 582	510	24 037	68 736	39 299
- Urychlení výstavby D3	3 293				3 293

Finance – Výnosy a zdroje

Položka	OH v roce 2016 milion Kč	OH v roce 2020 milion Kč
Celkové náklady vyvolané OH	135 875	132 582
Výnosy POCOG	40 693	40 693
Výnosy z developmentu	25 349	25 349
Praha a stát	62 336	58 943
Kraje a sportovní svazy	7 597	7 597
Celkové zdroje	135 875	132 582

Téměř 50% zdrojů pochází ze soukromých zdrojů (POCOG a PPP/development).

Pro z OH v Praze

- zážitek nejvýznamnější sportovní události, rozvoj celého města.
- Výstavba olympijské vesnice - rozvoj rezidenčního bydlení, univerzitám..
- Řešení nedostatku sportovišť
- rozvoj infrastruktury - urychlení výstavby dálnice D3, další rozšiřování metra, spojení ruzyňského letiště s centrem či rozvoj městské železnice a modernizace železničních koridorů, což by bylo i v souladu se závazkem Evropské unii o rozvoji železnice.
- finanční výnosy. I po splacení deficitu her by jejich konání znamenalo cca 1% přírůstek na HDP, asi 25 mld. Kč.
- Poměr mezi náklady a výnosy by tvořil podíl 3 : 4, výnosy by tedy byly vyšší. Mezi další makroekonomické přínosy patří také růst počtu pracovních míst, a to až o 44 tisíc, obraty v ekonomice by vzrostly asi o 55 mld. Kč a pro stát by to znamenalo zvýšené daňové příjmy cca o 16 miliard.[1]
- Dále by tato událost znamenala příjmy z turistiky ve výši několika miliard korun. Zlepšila by se její pozice mezi městy ve střední Evropě.

Proti

- Praha, ze všech měst, ve kterých se OH v posledních desetiletích konaly, má v době rozhodnutí o záměru pořádat OH nejmenší počet již existujících sportovišť, které je možné pro OH využít, ergo Praha nemá v současnosti to, co je pro OH podstatné a to jsou sportoviště.
- studie rovněž uvádí, že přímé náklady pražského organizačního výboru budou 40,4 mld. Kč což je pro srovnání víc než jeden současný roční rozpočet města Prahy,
- z vlastní zkušenosti víme, že Praha není zrovna městem, které by pravidelně pořádalo velké sportovní události na úrovni mistrovství Evropy či světa, nicméně MOV považuje právě takové zkušenosti za jeden ze základních předpokladů pro přidělení pořádání OH,
- obecně se ve studii mnohokrát opakuje argument, že OH budou pro Prahu hlavním motivem rozvoje území a infrastruktury a to včetně velkých dopravních staveb-zdravý rozum říká, že by to mělo být právě naopak
- Praha jaksi automaticky počítá s tím, že OH se budou konat především mimo Prahu a to takřka na celém území České republiky, obecným souhlasem krajů se však ve studii nikdo nezabývá a dokonce to vypadá, že se jich nikdo ani moc neptal, ostatně ani občanů a občanek se nikdo neptá a nezeptá neboť veškeré návrhy na pořádání referenda k OH byly radnicí odmítnuty.